

Ameryka Łacińska, 2 (112) 2021
ISSN 1506-8900; e-ISSN 2081-1152
CC-BY-SA

Wydarzenia polityczno-społeczne
(kwiecień – czerwiec 2021)
Political and Social Issues (April-June 2021)

Artykuł nadesłany: 15 października 2021
Wersja ostateczna: 27 października 2021
DOI: 10.7311/20811152.2021.112.07

Ekwador

W niedzielę 11 kwietnia 2021 roku drugą turę wyborów prezydenckich w Ekwadorze wygrał prawicowy kandydat Guillermo Lasso, popierany przez obecnego prezydenta Lenina Moreno. Lasso uzyskał poparcie prawie 53% głosujących. Jego kontrkandydatem był startujący z ramienia koalicji UNES – Unión por la Esperanza – 36-letni Andrés Arauz, który mógł stać się najmłodszym prezydentem kraju.

Pierwsza tura wyborów spowodowała mobilizację zwolenników kandydata ludów tubylczych Yaku Sachy Péreza Guartambela, protestujących przeciw ewentualnej możliwości popełnienia oszustwa wyborczego. Sam kandydat Yaku Pérez, który w okresie 2013-2019 był przewodniczącym Konfederacji Ludów Narodowości Kichwa (Confederación de Pueblos de la Nacionalidad Kichwa - ECUARUNARI), startował z ramienia partii politycznej Movimiento Plurinacional Pachakutik.

Politycy, którzy przeszli do drugiej tury wyborów, czyli Lasso i Arauz są z wykształcenia ekonomistami reprezentującymi jednak całkowicie odmienne wizje rozwoju gospodarczego kraju. Zwycięstwo Lasso zostało przyjęte bardzo pozytywnie przez zagranicznych inwestorów, jako że już podczas kampanii wyborczej kandydat obiecywał utrzymanie porozumień z Międzynarodowym Funduszem Walutowym, w przeciwieństwie do Arauza zapowiadającego wypowiedzenie dotychczasowej umowy z MFW i zwrócenie wydatków na cele społeczne, również w kontekście aktualnych problemów sanitarnych, z jakimi zmierza się Ekwador.

Belize

Pod koniec maja 2021 urząd Generalnego Gubernatora Belize objęła Froyla Tzalam. To druga kobieta w historii tego środkowoamerykańskiego kraju wybrana na najwyższy urząd. Pierwszą była pochodzenia afrykańskiego Minita Gordon (sprawująca urząd w latach 1981-1993), doktor psychologii, która musiała przeprowadzić Belize przez trudny okres transformacji politycznej po ogłoszeniu przez ten kraj niepodległości w 1981 roku.

Froyla Tzalam, antropolog z wykształcenia i obrończyni praw ludów autochtonicznych, jest pierwszą kobietą o rdzennym pochodzeniu, która została gubernatorką Belize - należącego do Wspólnoty Narodów, organizacji składającej się z 54 członków uznających królową Wielkiej Brytanii Elżbietę II za głowę państwa.

Podczas swojego przemówienia Tzalam ogłosiła: „przyczynię się do wzmocnienia Belize na wszystkich poziomach, od indywidualnego po krajowy. Wielu rdzennych mieszkańców oraz inni obywatele kraju wyrazili dumę i zadowolenie z posiadania swojego reprezentanta na najwyższym stanowisku w Belize. Wszystkie dzieci w tym kraju mogą aspirować do bycia gubernatorem, niezależnie od pochodzenia”.

Struktura etniczna Belize jest dosyć zróżnicowana, chociaż prawie 50% stanowią Metysi, a około 20% Kreole (Mulaci i Czarni), kolejną grupą pod względem liczebności są rdzenni mieszkańcy, głównie Majowie, przez wieki marginalizowani i pomijani w politycznej narracji.

Wybór Froyli Tzalam z pewnością przyczyni się do budowy wielokulturowej polityki państwa, które dobrze pamięta stosowaną przez Brytyjczyków politykę *divide and rule*.

Peru

Między kwietniem a czerwcem 2021 Peru przeżywało „gorący” okres wyborów prezydenckich oraz parlamentarnych. Uwagę mediów przykuła rywalizacja dwóch kandydatów, którzy przeszli do drugiej tury wyborów prezydenckich: Keiko Fujimori i Pedro Castillo. Obydwoje, bardzo radykalni w swoich postulatach, reprezentują jednak odmienne postawy. Keiko jest spadkobierczynią myśli politycznej swojego ojca, byłego prezydenta Peru, Alberto Fujimoriego. Startowała z ramienia prawicowej partii Fuerza Popular założonej przez nią w roku 2011, o neoliberalnym programie gospodarczym. Pedro Castillo, z zawodu nauczyciel, ale także działacz związkowy, startował z ramienia lewicowej partii *Perú Libre*.

Kandydatury Fujimori i Castillo z pewnością przyczyniły się do jeszcze większej polaryzacji i tak już głęboko podzielonego i skonfliktowanego społeczeństwa peruwiańskiego, targanego w ostatnich miesiącach skandalami korupcyjnymi oraz destabilizacją areny politycznej.

Wybory prezydenckie (II tura odbyła się 6 czerwca) wygrał Pedro Castillo niewielką przewagą 50,12% oddanych ważnych głosów. Na Pedro Castillo głosowało 8 836 380 obywateli, a na Keiko Fujimori 8 792 117. Wyniki ogłoszone zostały prawie miesiąc po przeprowadzeniu wyborów, w związku z licznymi skargami napływającymi ze strony partii Keiko Fujimori oraz kilkukrotnym przeliczaniem głosów. Ostatecznie Pedro Castillo został zaprzysiężony 28 lipca 2021 roku. Zrobił to w typowym dla swojego regionu nakryciu głowy, tzw sombrero Chotano, charakterystycznym dla regionu Cajamarca. Na uroczystości obecni byli król Hiszpanii i prezydenci między innymi Boliwii, Ekwadoru, Kolumbii, Argentyny i Chile.

Wyborcy i zwolennicy lewicowej opcji rządów to mieszkańcy wsi i małych miast, położonych głównie w peruwiańskiej sierra oraz na południu kraju. Pomimo głębokich różnic elementem łączącym Keiko i Pedro Castillo jest ekstraktywistyczna polityka gospodarcza. Przychody z sektora wydobywczego, obok turystyki, są ważną składową PKB Peru.

Nikaragua

W grudniu 2020 r. Zgromadzenie Narodowe Nikaragui zatwierdziło ustawę 1055, nazywaną „ustawą o suwerenności”. To inicjatywa, która teoretycznie ma bronić „praw narodu do niepodległości, suwerenności i samostanowienia na rzecz pokoju”. Posłużyła ona rządowi Daniela Ortegi do zatrzymania i przedstawienia zarzutów wielu przeciwnikom obecnej władzy, w tym potencjalnym kandydatom na stanowisko prezydenta w najbliższych listopadowych wyborach.

Ustawa nr 1055 definiuje „zdrajców narodu” (*traidores de la patria*) jako osoby, które podejrzewane są o finansowanie rzekomego/potencjalnego zamachu stanu, inspirowanie zagranicznej interwencji a także jej popieranie, w tym przyklaskiwanie sankcjom ustanawianym przeciw Nikaragui. Na jej podstawie aresztem domowym objęta została, w czerwcu bieżącego roku, aspirująca do prezydentury 67-letnia Cristina Chamorro (córka byłej prezydent Nikaragui Violety Chamorro), której zarzucono pranie pieniędzy za pośrednictwem fundacji, którą prowadzi. Oprócz niej zatrzymano kilkudziesięciu opozycjonistów, również dawnych towarzyszy broni Ortegi takich jak Dora Maria Telléz czy generał Hugo

Torres, a także czterech innych prekandydatów na urząd prezydenta, między innymi znanego dziennikarza Miguela Mora, który kierował jednym z nielicznych niezależnych kanałów telewizyjnych 100% Noticias. Tymi zabiegami 75-letni Daniel Ortega, sprawujący urząd prezydenta od 14 lat, najprawdopodobniej zagwarantuje sobie po raz czwarty wybór na prezydenta Nikaragui.

Stany Zjednoczone zareagowały na ww. zatrzymaniu kolejnymi sankcjami nakładanymi na osoby z obozu władzy, w tym córkę Daniela Ortegui.

Chile

15-16 maja (I tura) oraz 13 czerwca 2021 (II tura) odbyły się wybory regionalne (elecciones regionales) w Chile, w których zdecydowanym zwycięzcą okazała się koalicja Unidad Constituyente, powołana przez partie PPD – Partido por la Democracia, PR – Partido Radical, PS – Partido Socialista, CIU – Ciudadanos i PDC – Partido Demócrata Cristiano.

Unidad Constituyente (Unia Konstytucyjna) otrzymała mandaty w 10 z 16 regionów Chile. Największe zwycięstwo odniosła w Santiago de Chile, gdzie jej kandydat Claudio Orrego pokonał Karinę Olivę, kandydatkę Frente Amplio.

Największym przegranym wyborów regionalnych okazała się partia rządząca Vamos Chile, która wygrała tylko w jednym regionie La Araucanía.

Opracowała *Katarzyna Dembicz*

Bibliografia

- BBC Mundo (2021-04-11). *El derechista Guillermo Lasso derrota al correísta Arauz y será el nuevo presidente de Ecuador*, <https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-56713406>
- Cunin E., Hoffmann O. (2019) Belice, ¿una sociedad pluricultural sin políticas multiculturales? *Anuario de Estudios Centroamericanos*. Universidad de Costa Rica, 45: 185-209.
- La Jornada (2021-05-31) *Froyla Tzalam, la primera mujer indígena en gobernar Belice*, <https://www.lajornadamaya.mx/internacional/173050/froyla-tzalam-la-primera-mujer-indigena-en-gobernar-belice>
- Oficina Nacional de Procesos Electorales, <https://www.onpe.gob.pe/>
- DW (2021-06-21) *Detenido quinto precandidato presidencial en Nicaragua* <https://www.dw.com/es/detenido-quinto-precandidato-presidencial-en-nicaragua/a-57977239>
- Subsecretaría de Desarrollo Regional y Administrativo, Gobierno de Chile (2021) <https://www.descentralizachile.cl/elecciones-2021/>